

# Kaitseministeeriumi 2008. aasta raamatupidamise aastaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

*Audit on korraldatud riigi majandusaasta  
koondaruandele hinnangu andmiseks*



# Kaitseministeeriumi 2008. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

*Audit on korraldatud riigi majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks*

## Kokkuvõte auditeerimise tulemustest

Riigieelarve seadus kohustab Riigikontrolli auditeerima riigi majandusaasta koondaruannet. Riigi majandusaasta koondaruandesse konsolideeritakse kõigi riigiraamatupidamiskohustuslaste aruanded. Riigikontroll auditeeris Kaitseministeeriumi 2008. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsust ja tehingute vastavust olulisematele õigusaktidele, et kasutada auditi tulemusi riigi majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks. Lisaks vaatas Riigikontroll, kas ministeeriumis on toimiv sisekontrollisüsteemi, et luua eeldused vara säilimiseks ja heaperemehelikuks kasutamiseks. Oma töös tugines Riigikontroll ministeeriumi siseauditi eest vastutava ametniku hinnangule ministeeriumi raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta.

### Mida me auditeerisime?

Ministeeriumi 2008. aasta eelarve kassakulud olid 5,2 miljardit krooni ning ministeeriumi bilansimaht 31.12.2008. aasta seisuga oli 7,1 miljardit krooni.

### Mida me auditi tulemusel leidsime ja järeldasime?

Riigikontrolli peamised järeldused on järgmised:

- Kaitseministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne kajastab olulises osas õigesti ministeeriumi finantsseisundit, lõppenud aruandeperioodi kassakulusid ja majandustulemust. Vähemolulisi vigu tuvastasime varade ning kulude kajastamisel raamatupidamises.
- Auditeeritud olulised majandustehingud on kooskõlas riigieelarve seadusega, 2008. aasta riigieelarve seadusega, 2008. aasta lisaeelarve seadusega ja 2008. aasta riigieelarve muutmise seadusega.
- Varade inventuuride korralduses on üksikuid puudusi.

## Sisukord

<b>Kaitseministeeriumi raamatupidamise aastaaruande õigsus ja raamatupidamise korraldus</b>	<b>3</b>
Ministeeriumi 2008. aasta raamatupidamise aastaaruanne on õige	3
Kulude ja varade kajastamises esineb vigu	3
Eraldiste lepingud ja järelevalve eraldiste kasutamise üle ei ole piisavalt põhjalikud	4
<b>Kaitseministeeriumi tehingute seaduslikkus</b>	<b>5</b>
Varade soetamisel on ministeerium järginud riigihangete seadust	5
Varade inventeerimises esineb puuduseid	6
Varade võõrandamine on toimunud riigivaraseaduse kohaselt	6
<b>Varem tehtud soovituste rakendamine</b>	<b>6</b>
<b>Riigikontrolli soovitused ja kaitseministri vastused</b>	<b>7</b>
<b>Ülevaade Kaitseministeeriumist</b>	<b>8</b>
<b>Auditi iseloomustus</b>	<b>8</b>
Auditi eesmärk	8
Hinnangu andmise kriteeriumid	9
<b>Riigikontrolli varasemaid auditeid Kaitseministeeriumi valdkonnas</b>	<b>11</b>

## Kaitseministeeriumi raamatupidamise aastaaruande õigsus ja raamatupidamise korraldus

### Ministeeriumi 2008. aasta raamatupidamise aastaaruanne on õige

**1. Riigikontrolli hinnangul kajastab ministeeriumi 2008. aasta raamatupidamise aastaaruanne, mis näitab ministeeriumi 2008. aasta kassakuludeks 5,2 miljardit krooni, aruandeperioodi tulemiks –3,7 miljardit krooni ja bilansimahuks 31.12.2008. aasta seisuga 7,1 miljardit krooni, olulises osas õigesti ministeeriumi finantsseisundit, lõppenud aruandeperioodi kassakulusid ja majandustulemust.**

2. Järgnevalt on esitatud auditi käigus raamatupidamise ja sisekontrollisüsteemi toimimise kohta tehtud tähelepanekud, mis ei mõjutanud Riigikontrolli arvamust, kuid võivad põhjustada olulisi vigu raamatupidamise aastaaruandes, kui arvestuse korraldust ei parandata.

### Kulude ja varade kajastamises esineb vigu

3. Riigikontroll leiab, et raamatupidamise korraldus on ministeeriumis rahuldaval tasemel: 2008. aastal olid raamatupidamist reguleerivad korrad enamasti olemas ja ajakohased, kuid sisekontrollisüsteem ei taganud kehtestatud reeglitest kinnipidamist.

4. Raamatupidamise korralduse puudusena toob Riigikontroll välja majandamiskulude auditeerimisel ilmnunud periodiseerimisvead. Näiteks on Õhuväe Staabis kantud 2008. aasta kuludesse radarisüsteemi 2009. aasta hoolduskulud summas 1 652 311 krooni. Auditeeritud asutustes oli 2008. aasta kuludes kajastatud ligi 2 miljoni krooni eest teiste perioodide kulusid, millest tulenevalt olid 2008. aasta kulud selle võrra suuremad.

5. Mitte kõiki renoveerimisega seotud kulutusi ei kajastatud põhivara ettemaksu või parendustena. Näiteks kandis Kaitseministeerium majandamiskuludeks Vabadussõja võidusamba maa-ala pinnasetööd, arheoloogilised eeluuringud jms kokku summas ligi 3 miljonit krooni. Nimetatud kulud oleks pidanud lisama Vabadussõja võidusamba soetusmaksumusele. Sarnaseid tähelepanekuid on teinud ka siseauditi osakond Kirde Kaitseringkonnas ja Kuperjanovi Üksik-Jalaväepataljonis.

6. Õhuväe Staabis kanti kuludesse uut riidevarustust summas 115 641 krooni ning kaitseotstarbelist varustust ja materjale summas 152 571 krooni. Kaitseministeeriumi raamatupidamise sise-eeskirja kohaselt tuleb neid summasid kajastada varude hulgas.

7. Kaitseministeeriumi ja Kaitseväe riigieelarveliste eraldiste kasutamata jääk 31.12.2007. aasta seisuga oli bilansis kajastamata. Sellest tulenevalt on Kaitseministeeriumis ettemakstud toetuste ja Kaitseväe saadud ettemaksete algsaldo bilansis väiksem 21,3 miljoni krooni võrra. 31.12.2008. aasta seisuga on mõlemas asutuses kajastatud korrektne kasutamata jäägi saldo.

**8. Riigikontrolli soovitus kaitseministrile:** Tagada sisekontrollisüsteemi tõhustamisega riigi raamatupidamise üldeeskirjast ja kehtestatud reeglitest kinnipidamine.

## **Kaitseministri vastus:**

**Punkt 5.** Mitte kõiki renoveerimisega seotud kulutusi ei kajastatud põhivara ettemaksu või parendustena. Kaitseministeerium kandis majanduskuludeks ligi 3 miljoni krooni ulatuses Vabadussõja Võidusamba maa-ala pinnasetöid, lammutuskulusid jms. Riigi raamatupidamise üldeeskirja muudatusega 17.01.2009 muudeti eeskirja § 41 lg 4 ja § 43 lg 2 ning sätestati, et põhivara soetusmaksumusse võetakse arvele kulutused, mis on vajalikud selle viimiseks töö seisukorda ja asukohta (vara soetusmaksumus, kulutused transpordile, paigaldamisele, lammutuskulu, mis on vältimatud seoses objekti ehitamise või renoveerimisega). Eelnimetatud punkti muudeti seoses vajadusega täpsustada lammutuskulude kapitaliseerimist, kuna varasem üldlevinud arusaam oli, et lammutuskulusid ei kapitaliseerita, vaid kantakse reeglina nende tekkimise perioodil kuluks. Enne üldeeskirja muudatuse sisseviimist rakendas Kaitseministeerium kulude kajastamisel üldlevinud põhimõtet ning lammutuskulusid jm. samalaadseid kulusid põhivara maksumusse ei kapitaliseerinud. Alates 2009. aastast on objektide lammutuskulud kajastatud põhivara maksumus.

**Punktid 4, 6 ja 7.** Nõustume punktides 4 ja 6 esitatud tähelepanekutega kulude periodiseerimise ja varude arvelevõtmise osas. Jätkuva raamatupidajate kutseoskuste taseme parandamisega allasutustes ning tsentraalse kontrolli- ning juhendamissüsteemi sisseviimisega Kaitseväge raamatupidamise tsentraliseerimise näol, loodame tulevikus tagada eelnimetatud vigade mittekordumise. Nii nagu Riigikontroll punktis 7 on välja toonud, 2008. aasta aruandes on juba nii Kaitseministeeriumi kui ka Kaitseliidu ettemakstud toetuste summad korrektselt kajastatud.

**Riigikontrolli kommentaar:** Riigikontroll jääb Vabadussõja võidusamba kulude kajastamise osas punktis 5 esitatud seisukoha juurde. Riigikontroll on teadlik asjaolust, et riigi raamatupidamise üldeeskirja täpsustati 17.1.2009. Kuna Kaitseministeeriumi raamatupidamise aastaaruande koostamise ajaks oli arvestuspõhimõtte täpsustus juba teada, siis pidanuks Kaitseministeerium lähtuma objekti rajamiskulutuste kajastamisel täpsustatud arvestuspõhimõttest, st korrigeerima senist arvestust ja **lisama punktis 5 loetletud tööd** Vabadussõja võidusamba maksumusele.

## **Eraldise lepingud ja järelevalve eraldise kasutamise üle ei ole piisavalt põhjalikud**

9. 31.12.2008. aasta seisuga oli Kaitseliidu kasutamata eraldise jääk 48,4 miljonit krooni ehk 13% 2008. aasta riigieelarveliste eraldise lepingust. Samas ei esitanud Kaitseministeerium arvet Kaitseliidule tsentraliseeritud hanke korras Hollandist tarnitud 114 veoauto transpordikulu kohta summas 2 miljonit krooni. Riigikontrolli hinnangul oleks Kaitseministeerium pidanud esitama transpordikulude arve ja selle summa võrra vähendada ettemakstud eraldisi.

10. Sihtasutusega Rahvusvaheline Kaitseuringute Keskus sõlmitud riigieelarvelise eraldise kasutamise lepingus sätestatud õigused ja kohustused on liiga üldsõnalised. Lepinguga eraldati sihtasutusele põhikirjalise tegevuse toetamiseks 8,8 miljonit krooni ja Kaitseministeeriumi tellitavate uurimisprojektide teostamiseks 4,4 miljonit krooni. Riigieelarve eraldise kasutamise lepingu lisa näitab eraldise eelarvet summas 13,2 miljonit krooni. Ka eraldise kasutamise

aruandes ei ole eraldi näidatud rahade kasutamist lepingus toodud tegevuste kaupa – põhikirjaline tegevus ja uurimisprojektid. Sellest tulenevalt on keeruline hinnata, kas Kaitseministeerium sai sellist teenust, mida lepingu sõlmimisel sooviti.

**11. Riigikontrolli soovitus kaitseministrile:** Pöörata suuremat tähelepanu lepingute sõlmimisel poolte õiguste ja kohustuste täpsele sõnastamisele ning eraldise kasutamise kontrollile.

#### **Kaitseministri vastus:**

**Punkt 9.** Kaitseministeerium jättis Kaitseleiidule esitamata transpordikulude arve summas 2 miljonit krooni. Kaitseleiidule eraldati riigieelarvelise eraldise kasutamise lepinguga sihtotstarbeliselt rivimasinate soetamiseks 7,9 miljonit krooni, mille arvelt Kaitseleiid hankis rivimasinaid Taanist ja Hollandist. Hollandi hange oli tehtud koostöös kaitsevägega ning Kaitseleiid sõlmis otse lepingu Hollandi tarnijaga. Tulenevalt teadmisest, et nii kaitseväge kui ka Kaitseleiidu rivimasinad tarnitakse Eestisse ühe laevaga, planeeriti transpordikulud Kaitseministeeriumi eelarvesse, kuna Kaitseleiid on Kaitseministeeriumi valitsemisala asutus ning ühe arve jagamine valitsemisala sees ei olnud mõistlik. Kaitseministeerium andis tehtud kulud Kaitseleiidule üle vastavuses riigi raamatupidamise üldeeskirjaga, mis on korrektne käitumine.

**Punkt 10.** Sihtasutusega Rahvusvaheline Kaitseuringute Keskus (RKK) sõlmitud riigieelarvelise eraldise kasutamise lepingus sätestatud õigused ja kohustused on liiga üldsõnalised. Kaitseministeerium on juba algatanud RKK-ga sõlmitava eraldise lepingu protsessi ülevaatamise, millega soovitakse muuta RKK rahastamine Kaitseministeeriumi poolt edaspidi läbinähtavamaks ja senisest enam projektipõhiseks, võttes sealjuures arvesse ka Riigikontrolli soovitusi.

### **Kaitseministeeriumi tehingute seaduslikkus**

**12. Riigikontrolli hinnangul on auditeeritud olulised tehingud tehtud kooskõlas riigieelarve seadusega, 2008. aasta riigieelarve seadusega, 2008. aasta lisaelarve seadusega ja 2008. aasta riigieelarve muutmise seadusega.**

13. Järgnevalt on esitatud auditi käigus tehingute seaduslikkuse kohta tehtud tähelepanekud, mis ei mõjutanud Riigikontrolli hinnangut, kuid viitavad puudustele sisekontrollisüsteemis.

#### **Varade soetamisel on ministeerium järginud riigihangete seadust**

14. Riigikontroll auditeeris vara soetusi ja sealhulgas riigihangete seaduse järgimist Õhuväe Staabis ja Kaitseministeeriumis. Auditeeritud soetuste puhul on üldiselt järgitud riigihangete seaduse põhimõtteid ja olulisi puudusi ei tuvastatud. Põhjalikumalt käsitleb Riigikontroll riigihangete korraldamist Kaitseministeeriumis peatselt avaldatavas auditiaruandes „Erivarustuse hanked Kaitseministeeriumi valitsemisalas“.

15. Üksikutel juhtudel esines riigihangete seaduse rikkumisi, mida on tuvastanud ka siseauditi osakond. Näiteks ei ole esitatud või on esitatud hilinemisega üle 10 000-euroste hankelepingute kohta riigihanke aruanne,

tagatisrahade tagastamine ei toimunud riigihangete seaduses ettenähtud tähtaja jooksul.

### **Varade inventeerimises esineb puuduseid**

16. Riigikontroll osales valikuliselt ministeeriumi valitsemisala asutuste inventuurides ning tutvus inventuure reguleerivate kordadega ja 2008. aasta lõpus tehtud inventuuride dokumentatsiooniga. Selle põhjal leiab Riigikontroll, et kuigi varade inventeerimise korraldus on võrreldes varasemate aastatega paranenud, esineb jätkuvalt puudusi.

17. Näiteks esinesid inventeerimisel järgmised puudused: inventuuri aktid ja lugemislehed ei olnud korrektselt vormistatud (1. jalaväebrigad), varade kasutusiga ei olnud hinnatud (Kaitseministeerium, Kaitsejõudude Peastaap, Üksik-Sidepataljon, Laidoneri muuseum), käskkirjaga vormistatud inventuurikomisjon ja tegelikult inventeerinud komisjon erinesid (Kaitseministeerium). Riigivara võõrandamise otsuse ja mahakandmise otsuse vahele jäi pikk aeg ning alati ei olnud peetud kinni ettenähtud korrast: puudusid vara hävitamisviisi põhjendatud taotlused ja utiliseerimisaktid.

### **Varade võõrandamine on toimunud riigivaraseaduse kohaselt**

18. Ministeerium on auditeeritud perioodil võõrandanud vara kokku 42,1 miljoni krooni eest, millest enamuse moodustas Suur-Sõjamäe 2 kinnistu müük osahingule Ülemiste Center. Auditeeritud võõrandamistehingud on tehtud kooskõlas riigivara võõrandamist käsitlevate õigusaktidega.

## **Varem tehtud soovituste rakendamine**

19. 2008. aastal kehtisid kaitseväes jätkuvalt palgaastmed, mis ei olnud kooskõlas riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadusega. Töötajate palgaastmete määramisel võeti aluseks Riigikantseleile, ministeeriumile ja Õiguskantsleri Kantseleile kehtestatud palgaastmed, kuigi oleks pidanud lähtuma teistes ametiasutustes kehtestatud palgaastmetest. Sellest tulenevalt määrati auditeeritud asutustes töötajatele kõrgemaid palgaastmeid. Alates 1.1.2009. aastast kehtima hakanud kaitseväge korralduse seadus on praeguseks selle probleemi lahendanud.

20. Nii nagu eelmistel aastatel esines ka sel aastal probleeme põhivara amortisatsiooninormide määramisega. Nii näiteks ei vastanud õhuväes ja Üksik-Vahipataljonis osa kasutatavatest amortisatsiooninormidest riigi raamatupidamise üldeeskirjale.

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu  
Finantsauditi osakonna peakontrolör



## Riigikontrolli soovitused ja kaitseministri vastused

Riigikontroll andis auditi põhjal Kaitseministeeriumile soovitusi. Minister saatis 27. juulil 2009 oma vastuse Riigikontrolli soovitustele.

Riigikontrolli soovitused	Kaitseministri vastused
<p><b>Raamatupidamise korraldus</b></p> <p>8. Tagada sisekontrollisüsteemi tõhustamisega riigi raamatupidamise üldeeskirja ja kehtestatud reeglitest kinnipidamine. (p-d 3–7)</p>	<p><b>Punkt 5.</b> Mitte kõiki renoveerimisega seotud kulutusi ei kajastatud põhivara ettemaksu või parendustena. Kaitseministeerium kandis majanduskuludeks ligi 3 miljoni krooni ulatuses Vabadussõja Võidusamba maa-ala pinnasetõid, lammutuskulusid jms. Riigi raamatupidamise üldeeskirja muudatusega 17.01.2009 muudeti eeskirja § 41 lg 4 ja § 43 lg 2 ning sätestati, et põhivara soetusmaksumusse võetakse arvele kulutused, mis on vajalikud selle viimiseks töö seisukorda ja asukohta (vara soetusmaksumus, kulutused transpordile, paigaldamisele, lammutuskulu, mis on vältimatud seoses objekti ehitamise või renoveerimisega). Eelnimetatud punkti muudeti seoses vajadusega täpsustada lammutuskulude kapitaliseerimist, kuna varasem üldlevinud arusaam oli, et lammutuskulusid ei kapitaliseerita, vaid kantakse reeglina nende tekkimise perioodil kuluks. Enne üldeeskirja muudatuse sisseviimist rakendas Kaitseministeerium kulude kajastamisel üldlevinud põhimõtet ning lammutuskulusid jm. samalaadseid kulusid põhivara maksumusse ei kapitaliseerinud. Alates 2009. aastast on objektide lammutuskulud kajastatud põhivara maksumuses.</p> <p><b>Punktid 4, 6 ja 7.</b> Nõustume punktides 4 ja 6 esitatud tähelepanekutega kulude perioodiseerimise ja varude arvelevõtmise osas. Jätkuva raamatupidajate kutseoskuste taseme parandamisega allasutustes ning tsentraalse kontrolli- ning juhendamissüsteemi siseseviimisega Kaitseväge raamatupidamise tsentraliseerimise näol, loodame tulevikus tagada eelnimetatud vigade mittekorrumise. Nii nagu Riigikontroll punktis 7 on välja toonud, 2008. aasta aruandes on juba nii Kaitseministeeriumi kui ka Kaitseliidu ettemakstud toetuste summad korrektselt kajastatud.</p> <p><b>Riigikontrolli kommentaar:</b> Riigikontroll jääb Vabadussõja võidusamba kulude kajastamise osas punktis 5 esitatud seisukoha juurde. Riigikontroll on teadlik asjaolust, et riigi raamatupidamise üldeeskirja täpsustati 17.1.2009. Kuna Kaitseministeeriumi raamatupidamise aastaaruande koostamise ajaks oli arvestuspõhimõtte täpsustus juba teada, siis pidanuks Kaitseministeerium objekti rajamiseks tehtavad kulutused kajastamisel lähtuma täpsustatud arvestuspõhimõttest, st korrigeerima senist arvestust ja lisama punktis 5 loetletud tööd Vabadussõja võidusamba maksumusele.</p>
<p><b>Eraldiste kasutamine</b></p> <p>11. Pöörata suuremat tähelepanu lepingute sõlmimisel poolte õiguste ja kohustuste täpsele sõnastamisele ning eraldise kasutamise kontrollile. (p-d 9–10)</p>	<p><b>Punkt 9.</b> Kaitseministeerium jättis Kaitseleidule esitamata transpordikulude arve summas 2 miljonit krooni. Kaitseleidule eraldati riigieelarvelise eraldise kasutamise lepinguga sihtotstarbeliselt rivimasinate soetamiseks 7,9 miljonit krooni, mille arvelt Kaitseleilt hankis rivimasinaid Taanist ja Hollandist. Hollandi hange oli tehtud koostöös kaitsevägega ning Kaitseleilt sõlmis otse lepingu Hollandi tarnijaga. Tulenevalt teadmisest, et nii kaitseväge kui ka Kaitseleidu rivimasinad tarnitakse Eestisse ühe laevaga, planeeriti transpordikulud Kaitseministeeriumi eelarvesse, kuna Kaitseleilt on Kaitseministeeriumi valitsemisala asutus ning ühe arve jagamine valitsemisala sees ei olnud mõistlik. Kaitseministeerium andis tehtud kulud Kaitseleidule üle vastavuses riigi raamatupidamise üldeeskirjaga, mis on korrektne käitumine.</p> <p><b>Punkt 10.</b> Sihtasutusega Rahvusvaheline Kaitseuuringute Keskus (RKK) sõlmitud riigieelarvelise eraldise kasutamise lepingus sätestatud õigused ja kohustused on liiga üldsõnalised. Kaitseministeerium on juba algatanud RKK-ga sõlmitava eraldise lepingu protsessi ülevaatamise, millega soovitakse muuta RKK rahastamine Kaitseministeeriumi poolt edaspidi läbinahtavamaks ja senisest enam projektipõhiseks, võttes sealjuures arvesse ka Riigikontrolli soovitusi.</p>

## Ülevaade Kaitseministeeriumist

Kaitseministeeriumi ülesandeks on teha ettepanekuid riigikaitsepoliitika kavandamiseks ja viia kavandatu ellu, korraldada riigikaitset, töötada selleks välja riigikaitse üldkava, valmistada ette ja korraldada mobilisatsioon, korraldada kaitsejõudude reservi arvestus ja väljaõpe, finantseerida ja varustada kaitseväge ja Kaitsealiidu tegevust, arendada kaitsetööstust, kontrollida kaitseväge ja Kaitsealiidu tegevust ning koostada asjakohaste õigusaktide eelnõud.

Ministeeriumi valitsemisalasse kuuluvad

- Kaitsevägi,
- Kaitseressursside Amet (KRA),
- Kaitseväge õppeasutused;
- Seli Tervisekeskus,
- Laidoneri muuseum,
- Teabeamet.

Ministeeriumil on 100% osalus aktsiaseltsis E-Arsenal. Lisaks teostas ministeerium asutajaõigusi SAs Rahvusvaheline Kaitseuringute Keskus ja Riigikaitse Edendamise SAs.

Ministeeriumi finantsseisundi ja majandustegevuse tulemuste kajastamise eest vastutavad aruandeperioodil minister Jaak Aaviksoo ning kantsler Lauri Almann (kuni 14.11.2008) ja kantsler Riho Terras (alates 27.11.2008), kes oma allkirjaga on kinnitanud 2008. aasta majandusaasta aruande õigsust. Igapäevast ministeeriumi ja tema valitsemisala raamatupidamise korraldamist koordineeris ministeeriumi rahandusosakond eesotsas osakonnajuhataja Merle Hermanniga.

**Tabel 1. Ministeeriumi valitsemisala olulisemad näitajad**

	2005	2006	2007	2008
Asutuste arv ministeeriumi valitsemisalas	22	22	22	18
Keskmine töötajate arv	3736	3765	3684	3807
Eelarvemaht (mln kr)	2581	2952	4285	4701
Varade maht (mln kr)	4663	5183	5733	7118

Allikas: Rahandusministeeriumi saldoandmike süsteem ja Riigikassa andmebaas

## Auditi iseloomustus

### Auditi eesmärk

Riigikontrollil on riigieelarve seaduse järgi kohustus anda hinnang riigi majandusaasta koondaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele. Selle kohustuse täitmiseks korraldab Riigikontroll auditeid riigiraamatupidamiskohustuslaste raamatupidamise õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kontrollimiseks. Auditi eesmärgiks oli hinnata, kas Kaitseministeeriumi 2008. aasta raamatupidamise aastaaruanne, sh eelarve täitmise aruanne, on õige ning 2008. aasta jooksul tehtud tehingud seaduslikud.

## Hinnangu andmise kriteeriumid

Hinnangu andmisel tugines Riigikontroll järgmistele kriteeriumitele:

- varad ja kohustused eksisteerivad 31.12.2008. aasta seisuga;
- varad ja kohustused kuuluvad 31.12.2008. aasta seisuga ministeeriumile;
- tehingud või sündmused toimusid 2008. aastal;
- kõik varad, kohustused, tehingud ja sündmused on kajastatud ning näitajad avalikustatud;
- varad ja kohustused on kajastatud õiges bilansilises väärtuses;
- tehingud või sündmused on kajastatud õiges summas ja tulud või kulud on kantud õigesse perioodi;
- näitajad on avalikustatud, klassifitseeritud ja kirjeldatud kooskõlas raamatupidamise hea tavaga;
- tegevusaruandes toodud numbriline info, mis tuleneb raamatupidamise aastaaruandest, on kajastatud õigetes summades;
- olulisemad tehingud on kooskõlas riigieelarve seadusega, 2008. aasta riigieelarve seadusega ja 2008. aasta lisaelarve seadusega.

## Auditi ulatus ja käsitusviis

Ministeeriumi 2008. aasta majandusaasta aruande õigsusele hinnangu andmise käigus hindas Riigikontroll raamatupidamise aastaaruande vastavust raamatupidamise heale tavale, raamatupidamise seadusele ning rahandusministri asjakohastele määrustele.

Hinnangu andmisel tehingute seaduslikkusele hindas Riigikontroll, kas kontrollitud tehingud on sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest, 2008. aasta riigieelarve ja 2008. aasta lisaelarve seadusest. Lisaks kontrollis Riigikontroll olulisemate tehingute puhul riigihangete seaduse ja riigivara seaduse nõuetest kinnipidamist.

Auditi käigus kasutas Riigikontroll ka Kaitseministeeriumi siseaudiitorite tööd. Vajaduse korral tehti täiendavaid kontrole nende kontrollitud tehinguklassides. Kontrollitoimingute tulemusel jõudis Riigikontroll järeldusele, et ministeeriumi raamatupidamise aastaaruandele hinnangu andmisel saab tugineda siseaudiitorite tööle ning siseauditi eest vastutava ametniku hinnangule Kaitseministeeriumi majandusaasta aruande ja tehingute seaduslikkuse kohta.

Ministeeriumi siseauditi eest vastutav ametnik on andnud ministeeriumi valitsemisala majandusaasta aruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta märkusteta arvamuse. Riigikontrolli auditiaruandes on esitatud ka olulisemad tähelepanekud, mida tegi siseaudiitor oma auditi tulemusena.

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI (Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon) auditistandarditega. Need standardid nõuavad, et audit kavandatakse ja sooritatakse viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi.

Auditi käigus kontrollisid audiitorid väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes esitatud näitajad. Audit hõlmas ka aruannete koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonna raamatupidamislike hinnangute analüüsi.

Riigikontroll leiab, et audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks asutuse raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja majandustehingute seaduslikkuse kohta.

**Auditi lõpetamise aeg:**

Audititoimingud lõpetati 31. mail 2009.

**Auditi meeskond:**

Auditis osalesid finantsauditi osakonna auditijuht Õie Soovik ja audiitor Mare Kabrits.

**Kontaktandmed**

Auditi kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniteenistusest  
tel +372 640 0704 või +372 640 0777, e-post [riigikontroll@riigikontroll.ee](mailto:riigikontroll@riigikontroll.ee)

Auditiaruande elektrooniline koopia (pdf) on saadaval koduleheküljel [www.riigikontroll.ee](http://www.riigikontroll.ee).

Auditiaruande number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on KOV-2-1.4/09/62.

Riigikontrolli postiaadress on:

Narva mnt 11a  
15013 TALLINN  
Tel +372 640 0700  
Faks +372 661 6012  
[riigikontroll@riigikontroll.ee](mailto:riigikontroll@riigikontroll.ee)

## Riigikontrolli varasemaid auditeid Kaitseministeeriumi valdkonnas

- 7.8.2008 – Kaitseministeeriumi 2007. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja majandustehingute seaduslikkuse audit riigi majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks
- 9.1.2008 – Relvastuse arvestus ja säilivus Kaitseväes
- 3.11.2007 – Luurepataljoni raamatupidamisarvestuse korraldus ja majandustegevus
- 2.11.2007 – Varude haldamine Kaitseministeeriumi valitsemisalas
- 18.7.2007 – Kaitseministeeriumi 2006. a raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja majandustehingute seaduslikkuse audit riigi majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks
- 23.3.2007 – Riigihangete teostamise korraldus Kaitseministeeriumis ja tema valitsemisalas
- 14.3.2007 – Kaitseväe majandustehingute seaduslikkus ja raamatupidamise korraldus
- 26.7.2006 – Kaitseministeeriumi 2005. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse auditeerimine riigi 2005. aasta majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks
- 12.8.2005 – Kaitseministeeriumi valitsemisala raamatupidamiskorraldus ja tehingute seaduslikkus 2004. aastal

Kõik aruanded on kättesaadavad Riigikontrolli koduleheküljelt [www.riigikontroll.ee](http://www.riigikontroll.ee)